

INFORMÁCIE, RADY, PROGRAM, ZAUJÍMAVOSTI

ZRAZU

ADVENT V LOCKDOWNE

BRATISLAVA - STARÉ MESTO

ADVENTNÝ
ŠPECIAL
NOV. 21

ADVENT

K. Nádaská, historička a etnologička	
STRIDŽIE DNI /03	
KATARÍNA A ROZBITÉ HRNCE /03	
ONDREJU, ONDREJU, OLOVO TI LEJÚ... /04	
ADVENT /06	
PERNÍČKY /07	
CHANUKA /13	
príspevky čitateľov	
KRVILAČNÁ MAČKA /09	
informácie /11	
kontakty /12	

Prechádzky aj rozmanitosť k Bratislave patria už odnepamäti. Korzovalo sa tu multilingválne, ešte kým sme boli Uhorsko. Prechádzky Starým Mestom v adventnom čase sme chceli doplniť dobrou bratislavskou hudbou. Pripravili sme v uliciach Starého Mesta koncerty rôznych hudobných žánrov, ale od 25. 11. je všetko pozastavené pretože máme lockdown. Ktoré z koncertov sa nám podarí zrealizovať v tejto chvíli nevieme.

Advent je to najaktívnejšie čakanie, aké poznám. Stihneme umyť okná aj pripraviť ročnú uzávierku, kým sa konečne dočkáme. Spríjemnite si ho spolu s nami adventným čítaním.

Nech je tento advent umelecky eklektický, duchovne ekumenický aj gastronomicky mnohotvárný.

KATARÍNA NÁDASKÁ

STRIDŽIE DNI

Dni, keď vyčíňajú strigy

Na jeseň sa zčína skoro stmievať, noci sa predlžujú. Ľudia v dávnej minulosti ťažko znášali ubúdanie slnečného svitu a tma v nich vyvolávala bázeň. A tak nečudo, že obdobia na prechode z jesene do zimy naši predkovia pokladali za stridžie dni. V ich predstavách akoby sa zlé sily v tomto čase sústredili, akoby zlopestné strigy mali väčšiu možnosť aj viac odvahy škodiť ľuďom, ich dobytku a domu.

Stridžie dni trvali od Kataríny (25. novembra) až do Vianoc. V tom čase sa zaužívali rozličné praktiky, ktoré mali odvrátiť škodlivý vplyv bosoriek najmä na dobytok, cennú záruku živobytia rodiny. Najčastejšie sa ako ochranný prostriedok používalo vykropenie hospodárskych budov svätenou vodou a kruhy nakreslené posvätenou kriedou. Zaručene mohol pomôcť strúčik cesnaku, ktorým sa urobil krížik na dverách maštale, aby strigy nemohli odobrať kravám mlieko, a tiež na domových dverách, aby nemohli škodiť obyvateľom domu. Pomáhal vraj aj mak, klokočové semená, krížik z hlohového alebo tisoového dreva, lebka koňa zakopaná pod prah domu, prípadne sa mohol zakopať ježko, netopier, čierna mačka alebo krtko.

Okrem toho sa pripravovali aj špeciálne masťičky na odpudzovanie bosoriek. Vyrábali ich skúsené ženy z rozdrvenej čakanky, kostí netopiera a diviacieho sadla. Tieto ingrediencie sa premiešali a masť sa naniesla na dvere maštale a domu. Mohli sa ňou potrieť aj žľaby, z ktorých pil dobytok.

Podľa rozšírenej predstavy sa strigy silou-mocou chceli dostať najmä do maštali, preto tam gazdovia v čase stridžích dní nikoho cudzieho nepúšťali, tobôž nie nijakú ženu. Strigy však mohli meniť svoju podobu. Aby

sa ľahšie dostali k dobytku, premieňali sa na mačky, nepozorovane prekázli do stajne ku kravám a mohli im odobrať mlieko. Počarená krava bola malátna, ale najmä prestala dávať mlieko, ktoré bolo dôležitou súčasťou stravy.

Katarína a rozbité hrnce

Katarínsky sviatok 25. novembra bol prvý stridží deň. Vzťahovalo sa naň množstvo už spomenutých aj ďalších zákazov a praktík, ktoré bolo treba dodržiavať a veľa zvykov z ľúbostnej mágie.

Keby na svätú Katarínu prišla do domu ako prvá žena, znamenalo by to pre gazdinú pohromu, lebo hrozilo, že sa jej celý rok bude rozbiť hlinený riad.

V minulosti napríklad vinšovali chlapci po domoch, kde bývali Kataríny, aby sa im nerozbíjali hrnce a aby sliepky dobre niesli. Inde rozbíjali mládenci o dvere takýchto domov hlinené hrnce, aby mali gazdinky dobrú znášku vajec a vyľahlo sa veľa kureniec.

Dievčatá mohli zasadiť do piesku v kvetináči vetvičku z čerešne a každý deň ju polievať vodou z potoka prinesenou v ústach. Potom čakali, či do Vianoc rozkvitne. Ak áno, mali do roka svadbu istú. Ľúbostné veštenie na Katarínu malo na území Slovenska rôzne podoby, napríklad dievky v tento deň spoločne varili halušky, vkladali do nich lístočky s menami chlapcov a halušky vhodili do vriacej vody. Ktoré meno vyplávalo ako prvé, bolo meno budúceho ženícha. Pri staršom katarínskom ľúbostnom veštení dievčatá pichali ihlou do vrby a tá, ktorej sa to podarilo na prvý raz, sa mala do roka vydať. Ak sa ihla zlomila, dievčina mala ostať starou dievkou. Ak si chcelo dievča k sebe pripútať mláden-

ca, ktorého nosilo v srdci, malo vysypať cestičku od jeho domu k svojmu pilinami. Vraj potom už inde mládenec nechodil.

Dávnu tradíciu v mestskom i vo vidieckom prostredí majú u nás katarínske tanečné zábavy. Bola to posledná spoločenská príležitosť zabaviť sa muzikou a tancom pred adventom. Na katarínskych zábavách zväčša platilo *ženské právo*, čo znamenalo, že si ženy vyberali tanečníkov, starali sa o občerstvenie a platili muzikantov. O polnoci mužom dopriali volenku a tancovalo sa až do bieleho rána.

Podľa legendy žila svätá Katarína v Alexandrii. Svojou múdrosťou a výrečnosťou vraj obrátila na kresťanskú vieru pol stovky pohanských filozofov. Keďže sa nechcela vzdať viery, mučili ju na kolese s ostňami, ktoré sa však zlomilo. Preto ju zobrazujú s celým alebo zlomeným kolesom (takéto koleso má v znaku napríklad mesto Kremnica, keďže patrónkou ich kostola je práve svätá Katarína). Svätú Katarínu nakoniec sťali a podľa legendy jej ostatky odniesli anjeli na horu Sinaj. Považuje sa za patrónku kolárov, hrnčiarov, mlynárov, pradiarov, lodiarov, železničiarov, krajčírov, nožiarov a kaderníkov, pre svoju múdrosť však aj viacerých univerzít v Európe, filozofov a študentov.

Svätokatarínske pranostiky hovoria:

Katarína na ľade, Vianoce na blate.

Katarína keď je v blate, Kračun (Štedrý deň) bude stáť na ľade.

Na Katrenu hladká, na Vianoce blatká.

Na Katrenu teplo, to nedobre býva, potom o Jozefe sneh pole prikrýva.

Na svätú Katarínu schovajme sa pod perinu.

„Ondreju, Ondreju, olovo ti lejú...“

Na Ondreja (30. novembra) sa vzťahovalo

najviac ľubostných veštení, najmä okolo vydaja dievok. Svätého Ondreja totiž pokladali za patróna neviest. Veštby vychádzali z predstavy, že osud človeka je v základných smeroch určený už pri jeho narodení a že každé dievča má osudom určeného muža. Veštba mi sa mali dievky dozvedieť o ňom čosi bližšie. Takéto veštenia sa vykonávali pri rozličných príležitostiach celý rok, ale najväčmi cez svätoondrejskú noc a na Vianoce.

Aj na Ondreja dievky varili halušky alebo pirohy, ale predtým do nich ktorých vložili lístočky s menami mládencov. Meno v najskôr uvarenej haluške malo byť meno toho pravého. Ak malo byť veštenie úspešné, bolo treba všetko potrebné na varenie halušiek (alebo aspoň tri veci z toho) ukradnúť, najlepšie z takého domu, kde mali Ondreja (niekde dokonca z deviatich domov).

Aj na Ondreja vybehli dievky do noci, aby potriasli plotom a odriekali: *Trasiem plotom, nikto nevie o tom, len sám Pánboh z neba, že mi muža treba*. Z toho smeru, z ktorého sa ozval prvý pes, mal vraj prísť ženích.

Vo vedre vody, vytiahnutom zo studne o polnoci na Ondreja, sa ukázala tvár toho, kto si dievku vezme.

Oravské dievčatá chodievali klopať na sviniský chlievik, pomaly, úder po údere. Po každom údere svinka zagrúlila, po toľkých rokoch dievčinu čakala svadba.

Oblúbeným veštením bolo liatie olova. Roztavené olovo dievčatá liali cez ucho veľkého kľúča do studenej vody. Podľa toho, aký predmet im pripomínali kúsky stuhnutého kovu, mohli s troškou fantázie určiť, aké povolanie bude mať budúci ženích.

Pri veštení z tanierov vyšlo jedno dievča z izby a ostatné jej skryli pod dva obrátené taniere prsteň a čepiec, pod tretí nedali nič. Dievčina obrátila jeden z nich a bolo jasné – buď sa zasnúbi, alebo sa vydá, alebo ostane ešte do roka dievkou. Ak chcela vidieť aj za

koho sa vydá, mala z piatich domov, kde bývali vhodní ženisi, ukradnúť drevo, zohriať si na ňom vodu a umyť si v nej vlasy. Potom sa jej vo sne zjavila tvár toho budúceho.

V niektorých regiónoch Slovenska chodievali dievky na Ondreja siať konope na hnoj, pričom potichu odriekali: *Ondreju, Ondreju, konope ti sejú, daj nám bože znať, či nás budú brať.*

Turčianske dievčatá si mohli pred spaním podložiť pod hlavu mužské nohavice, rozsypať pod vankúš konopné semeno a vyčkať, s kým sa im bude snívať.

*Ondreju, Ondreju, tebe olovo lejú.
Jakého mi muža dáš, s kým já pójdem
na sobáš?*

(Z okolia Trnavy)

*Dneska je Ondreja mena,
sejeme konopné semä,
nesejem ho preto, aby ono žilo,
ale aby moje potešenie
ku mne prišlo.*

(Z Turca)

Podľa kresťanskej tradície bol svätý Ondrej brat apoštola Petra. Keďže položil svoj život za vieru, ukrižovali ho na kríži s ramenami v tvare písmena X (ondrejský kríž).

Pranostiky o dni svätého Ondreja:

*Keď na svätého Ondreja sneží,
sneh si dlho poleží.*

Biely Ondrej, zlý rok.

*Keď svätý Ondrej na plot mráz posadí,
nemusíme sa báť povodní ani vody.*

Keď ondrejský sneh pustí, to všetky pustia.

*Keď je na Ondreja pekne, všetky sviatky budú
pekné.*

Advent

Nástup zimného obdobia časovo splýval s adventom, teda začiatkom cirkevného roka. Pojem advent pochádza z latinského slova *adventus*, čo môžeme preložiť ako príchod alebo očakávanie príchodu Mesiáša.

Adventné obdobie sa začína štyri nedele pred Štedrým dňom. Do cirkevného roka ho zaviedol v roku 600 pápež Gregor Veľký. Najskôr trvalo až osem týždňov, ale v roku 922 sa záväzne ustálilo na štyri týždne so začiatkom v prvú decembrovú nedeľu. V kresťanskom chápaní to bol čas pokánia a duchovnej prípravy na vianočné sviatky. Ľudia sa, pravdaže, usilovali dať do poriadku aj svoje domácnosti – práve tak ako dnes – teda všetko vyčistiť, upratať, vyprať šatstvo, poumývať okná. Už niekoľko dní pred sviatkami gazdinky piekli koláče. V advente však malo ísť najmä o duchovnú stránku. Bolo treba, okrem iného, pomeriť sa s hnevníkmi, lebo k štedrovecernému stolu by si mali sadnúť len tí, ktorí si urovnali všetky spory a sváry nazbierané cez rok a vzájomne si odpustili. V advente sa ľudia zvyčajne postili, preto sa neraz hovorilo aj o *malom pôste*. Platil zákaz tanečných zábav a svadiieb, muzikanti odložili hudobné nástroje. Po Slovensku sa žartovne hovorievalo, že v advente aj psy tichšie brešú.

V adventnom období sa chodievalo na ranné sväté omše, *roráty*. Boli osobitne zamerané na úctu k Panne Márii. Názov *roráty* pochádza zo žalmu, ktorý sa začína *Rorate coeli desuper... (Rosu dajte nebesá zhora, otvor sa zem a daj nám Spasiteľa...)*. Na *roráty* sa chodilo už pred brieždením, ľudia sa vydávali na cestu do chrámov zababušení do teplého oblečenia, svietili si lampášmi, sviečkami či neskôr baterkami, brodili sa snehom. Deti v kostoloch zapalovali sviečky ako symbol očakávania narodenia Spasiteľa. Chodenie na *roráty* malo svoje osobité čaro.

V tridsiatych rokoch 20. storočia prenikol na Slovensko zvyk pripravovať adventný veniec, pospletaný z vetvičiek ihličnanov a doplnený štyrmi sviečkami. Každú adventnú nedeľu sa zapaluje jedna sviečka. Táto tradícia vznikla v protestantskom prostredí, ale rozšírila sa aj do katolíckych chrámov a domácností. Originálne vyzdobené vence sa nosia prvú adventnú nedeľu do kostola na posvätenie.

Perníčky – sladká predzvesť Vianoc

Už sa aj u nás stalo tradíciou, že približne od začiatku adventu sa v mestách uskutočňujú vianočné trhy zamerané najmä na sortiment súvisiaci s blížiacimi sa sviatkami (darčeky, ozdoby, vianočné stromčeky, oblátky, suroviny potrebné na prípravu vianočného pečiva a pod.).

Najstaršie takéto trhy poznáme z krajín hovoriacich po nemecky. História vianočných trhov v Drážďanoch siaha až do roku 1434. V Budyšíne sa prvý raz konali v roku 1384 a viedenské trhy sa datujú dokonca od roku 1294.

V ponuke vianočných trhov už v stredoveku nemohli chýbať ani medovníky a perníky.

Medovníky piekli v kláštoroch, ale aj v šľachtických a meštianskych rodinách a boli nezdobené. Výrobe vo veľkom sa venovali remeselníci medovníkari.

V Bratislave jestvoval cech medovníkarov už v 14. storočí. Od 17. storočia sa medovníkarské technológie a výrobné postupy ne-

prestajne skvalitňovali, do cesta sa pridávali rozmanité chuťové prísady a aromatické koreniny. Od 16. storočia medovníkari využívali drevené formy, ktoré rezbári bohato zdobili figurálnymi, zvieracími, rastlinnými aj ornamentálnymi motívmi. Hlinené a ploché drevené formy sa prestali používať.

Potom, po zavedení foriem s dekoratívnymi prvkami gotiky a renesancie, už hovoríme o perníkoch. Veľkým a významným strediskom perníkárov v Uhorsku boli mestá Bratislava, Košice, Banská Bystrica, Trnava, Modra, Kremnica, Banská Štiavnica, Levoča a Bardejov. Perníky sa piekli v rôznych podobách a tvaroch. Deťom boli určené najmä zvieracie tvary a motívy. Dievčatkám bábiky a rozprávkové postavy. Perníky pre chlapcov sa piekli dokonca v tvare pušiek a kanónov. Mládenci a devy kupovali perníkové srdcia, ale piekli sa aj perníky s námetmi zo spoločenského a náboženského života, napríklad perníkový betlehem. V renesancii sa na perníky dostávali scény zo života v šľachtickom prostredí.

Historická perníkarska výroba dosiahla vrchol v období baroka, keď dominovali perníky s bohatými náboženskými výjavmi, a v období tzv. vidieckeho baroka s výjavmi z ľudového prostredia. Perník ako vďačný vianočný darček sa na vianočných trhoch dobre predával.

Chanuka - zázrak svetla ôsmich sviec

V decembri, keď sa odohrávajú kresťanské sviatky Vianoc, židovské spoločenstvo na celom svete slávi sviatok Chanuka. Nazýva sa aj sviatok svetiel a patrí medzi najobľúbenejšie židovské sviatky. Trvá osem dní. Jeho symbolom je osemramenný svietnik *chanukija*. Na osobitnom ramene má ešte sviecu *šamaš* alebo *šames* (sluha), ktorou sa zapaľujú ostatné.

Sviatok svetiel sa slávi na počesť znovuosvätenia jeruzalemského chrámu po víťazstve židovských povstalcov nad sýrskym panovníkom. Podľa legendy sýrski vojaci vstúpili do jeruzalemského chrámu a znesvätili olej určený na svietenie. Po vyhnaní Sýrčanov ostala Židom jediná nádobka s po-

svätým olejom, ktorá mohla vystačiť len na jeden deň. Napriek tomu olej z nej zázrakom vydržal svietiť celých osem dní. Preto sa na Chanuku zapaľuje osemramenný svietnik, ktorý symbolizuje víťazstvo svetla nad tmou.

Základným priestorom slávenia Chanuky je rodina. Pri svetle *chanukije* sa zhromaždia všetci jej členovia. Sviecu zapaľuje žena za celú rodinu, ale svoju vlastnú sviecu si môžu zapáliť aj deti, aby mali aktívnu účasť na slávnosti. Na chanukový stôl sa pripravujú typické dobroty – *patria*. Keďže sa v súvislosti s ňou spomína olej, aj chanukové jedlá sú spojené s olejom – ide o pečené či fritované pochúťky, napríklad šišky plnené lekvárom, džemom alebo krémom, ozdobované rôznofarebnou posýpkou. Veľmi obľúbené sú aj *latkesy* – zemiakové placky, ktoré sa pripravujú s mrkvou, cesnakom a špenátom.

Chanukové svietniky sa vykladajú do okna, aby sa svetlo šírilo ďalej. Malé deti sa hrajú sviatočné hry a dostávajú aj darčeky, keďže Chanuka je aj sviatok zázraku a radosti.

autorka: Katarína Nádaská,
historička a etnologička

KRVILAČNÁ MAČKA A INÉ VIANOČNÉ TRADÍCIE

Vianočné tradície, ktoré poznáme a dodržiavame dodnes, pochádzajú približne z 19. storočia z Rakúska a Nemecka. Tradície Vianoc má Európa rôzne. Napríklad u nás nosí darčeky Ježiško. Vo Švédsku Cap. A na Islande Krvilačná mačka (nie, nestrielať sa z vás).

Začnime Švédskom. Tam, tak ako som už spomínal, nosí darčeky Cap. Na jeho počesť sa už od roku 1966 v centre mesta Gävle stavia počas adventu socha capa (má 13 m a asi 3,5 tony). Z toho vznikol aj neoficiálny zvyk - jej spálenie. Predstavte si, že by niekto u nás postavil obriu sochu Ježiška v centre mesta a zapálil ju. Čudovali by sme sa, no nie?

V Nórsku vianočné tradície nie sú také deštruktívne, ako vo Švédsku. Jedným z tamojších vianočných zvykov je schovávanie metiel. Tento zvyk pretrval ešte z obdobia, keď väčšina ľudí verila v čarodějnice. Schovávaním metiel im chceli zabrániť, aby ohrozili Vianoce. Nórsko tiež v decembri znižuje dane, aby mali obyvatelia viac peňazí na darčeky. Aké inšpiratívne!

Pokračujme Dánskom. Tu sa Vianoce oslavovali ešte skôr, než sa tam objavili prví kresťania. Neboli to „pravé“ Vianoce, ale „jól“, teda svetlé dni pred zimným slnovratom. Dodnes pretrvávajú tradícia vianočného stromčeka postaveného doprostred izby, okolo ktorého

Nisser (škriatok, elf)

tancujú. A ozdobovanie domovov postavíčkami „nisser“ pre ochranu.

Teraz tu máme Fínsko. Medzi ich tradície patrí mliečna ryžová kaša s rôznymi koreniami. Skrýva sa v nej jedna mandľa. Kto ju nájde, vyhráva. Ďalšou tradíciou je večer strávený v saune a uctievanie zosnulých príbuzných. Veria v to, že hneď ako saunu opustia, ich miesta zaberú zosnulí predkovia.

Podme ďalej, na Island. Jednou z tradícií sú severskí trollovia, ktorí každý rok, presne 13 dní pred Vianocami, vybehnú zo svojich úkrytov do ulíc. Ich úlohou je navštíviť všetky deti v krajine a musia to stihnúť do Vianoc. Preto si počas tých trinástich dní kladú deti večer najlepšie topánky na okenný parapet. Trollovia do nich ukladajú dobrým deťom sladkosti a zlým zemiaky. Táto tradícia sa podobá nášmu Mikulášovi. A, ako som už spomínal, vianočné darčeky nocí Krvilačná mačka.

Krvilačná mačka

Presuňme sa do Anglicka a predstavme si „christmas cracker“, čo je papierová rúrka v tvare salónky. Má ju každý pri Štedrej večeri vedľa taniera. Po večeri dvaja ľudia chytia salónku, potiahnu, roztrhnú a vypadne malá korunka, hračka, alebo papierik s vtipom. Veľmi zaužívaným zvykom v Anglicku sú koledy.

V Írsku je jednou z tradícií spievanie chlapcov a dievčat. Chodia so sprievodom huslí od domu k domu a pýtajú peniaze pre „hladujúceho vtáčika“. Avšak, v skutočnosti sú to peniaze do ich vrečka! Ďalšou tradíciou je nechávať koláče a alkohol vonku pre Santu, ako dezert.

Rodiny vo Francúzsku slávia Štedrý deň radi všetci spolu. Deti si položia topánky pred kozub a čakajú, že im ich „Père Noël“ naplní darčekom. Jeho spoločník „Père Fouettard“ zlé deti odmení výpraskom.

Presuňme sa do Talianska, kde sa vianočné obdobie začína 17. decembra a trvá do 6. januára. Oproti nášmu adventu trocha málo nie? Do sviatku Troch kráľov (6. 1.) chodia deti koledovať od domu k domu, čo má pripomenúť a uctiť putovanie pastierov k jasličkám.

V Nemecku majú aj Mikuláša – Weihnachtsmann, aj Ježiška – Christkind. Sviatok Mikuláša pripadá na 6. december, rovnako ako u nás. V niektorých oblastiach Nemecka prináša Ježiško darčeky už práve na Mikuláša, inde až počas Vianoc. V minulosti bolo v Nemecku zvykom, že Ježiško nosil

deťom mešec s piatimi darčekom: hračkou, mincou, sladkosťou, kusom oblečenia a pomôckou do školy.

Nasleduje Rakúsko. Tu máme tú najdesivejšiu tradíciu – Krampusa. Je to Mikulášov záker- ný pomocník a monštrózný démon, ktorý sa premáva ulicami, aby strašil deti. Je to jedna z najstarších rakúskych tradícií. Kým Mikuláš deti obdarúva, Krampus ich chytá do vreca.

Naše slovenské tradície majú veľmi blízko k tým poľským. Vedeli ste, že tak ako u nás, aj poľské rodiny si pochutnávajú na oblátkach? V Poľsku si každý symbolicky odtrhne kúsok z jednej spoločnej oblátky. Slávnostná večera ale nesmie začať, pokiaľ sa neobjaví prvá hviezda na oblohe. Sú dokonca takí pohostinní, že si vopred pripravujú jedno miesto za stolom navyše, keby sa niekto nečakane zastavil.

Medzi české tradície patrí napríklad liatie olova. Spočíva v tom, že sa roztaví kúsok olova, ktorý sa potom vyleje do nádoby s vodou. Podľa stuhnutého tvaru vymýšľajú, čo asi dotyčného človeka čaká. Ďalším zvykom je púšťanie lodičiek. Lodičky sú z polovice škrupiny orecha a pustia sa na vodu so zapálenou sviečkou.

A nakoniec, Slovensko. Darčeky na Slovensku prinesie Ježiško. Avšak, podobne ako v Nemecku, aj na Slovensku 6. decembra chodí Mikuláš a nosí do topánok sladkosti. V poslednom čase pribudli aj adventné kalendáre. Kedysi sa tiež dodržiaval pôst - do východu prvej hviezdy. Dodržiava sa aj dnes, ale nie tak striktné, ako kedysi. Medzi naše tradície patria aj vianočné trhy a punč. Tak tiež veľa koláčikov a pečiva – medovníky, parížske rožky, vanilkové rožky... Veď to poznáte!

- Matúš, 13. rokov

COVID-19

RORO

RESPIRÁTOR
RÚŠKO

DODRŽIAVANIE
ODSTUPU

UMÝVANIE
RÚK

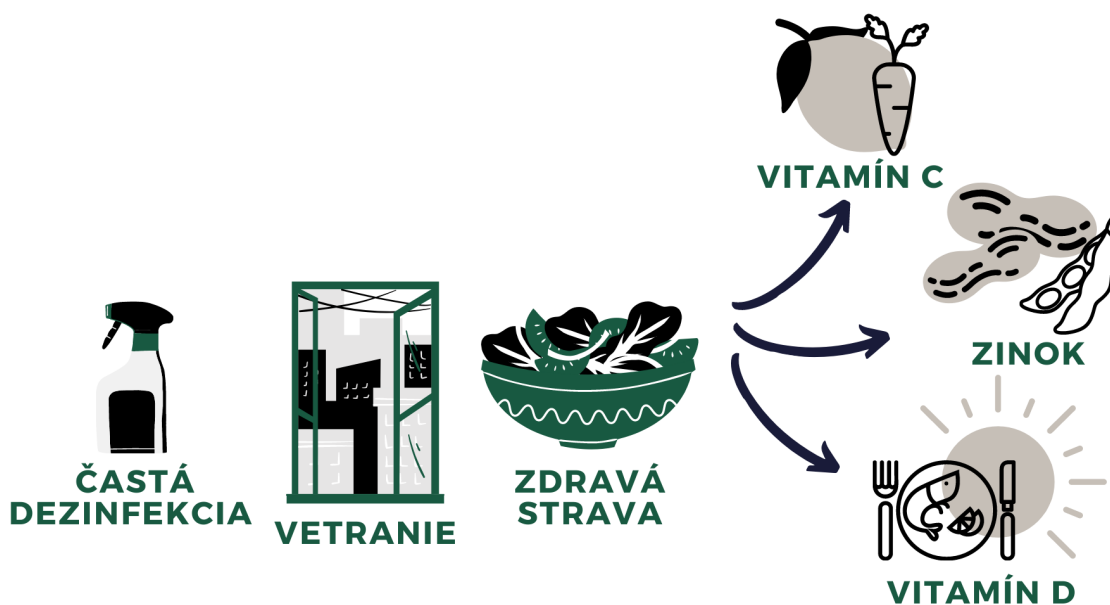
OČKOVANIE

AKTUÁLNE OPATRENIA PODĽA COVID AUTOMATU

platné pre Bratislavu:
automat.gov.sk/bratislava

INFORMÁCIE A PORADENSTVO

Staromestská linka 02/59 246 288
pracovné dni od 8:00 do 12:00
magazin@staremesto.sk

KONTAKTY

magazin@staremesto.sk

Alžbeta Marendiaková
Dana Sládeková
+421 (2) 52 49 68 68
alebo 0911 665 273

Staromestské centrum
kultúry a vzdelávania **Školská 14**
811 07 Bratislava

Staromestské centrá
kultúry a vzdelávania

Zichyho palác

Ventúrska 9
811 01 Bratislava

informácie: +421 (2) 54 43 16 81
Martina Mišíková, 0903 650 701
martina.misikova@staremesto.sk

Pistoriho palác

Štefánikova 25
811 05 Bratislava

Informácie: +421 (2) 52 49 18 28
Monika Spišiaková, 0918 430 980
alebo +421 (2) 52 49 18 28
monika.spisiakova@staremesto.sk

Galéria F7

Františkánske námestie 7
811 01 Bratislava
Borivoj Medelský, +421 (2) 54 43 33 35
alebo 0911 238 710
borivoj.medelsky@staremesto.sk

Gaštanová 19

811 04 Bratislava
Eva Košťálová, +421 (2) 54 77 73 66
eva.kostalova@staremesto.sk

Propeller

Matej Šálek
matej.salek@staremesto.sk

fotografie canva.com, Alžbeta Marendiaková
čitatelia, wikipedia